

การบรรยายสรุปเรื่อง “งานสร้างเสริมสุขภาพของ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย”

โดย ศ.นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล

คณบดี คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการมอง “โรงเรียนแพทย์สร้างเสริมสุขภาพในแบบมุมมองสามมิติ เพื่อให้สามารถครอบคลุมและเชื่อมโยงความสัมพันธ์กัน สามารถแบ่งเป็นมิติต่างๆ ดังนี้

มิติที่หนึ่ง

คือกลยุทธ์ในการสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ระดับคือ การสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นในกลุ่มเป้าหมาย การปรับวิถีชีวิตให้สามารถมีสุขภาพที่ดีได้ และการปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อสุขภาพ

มิติที่สอง

คือเป้าหมายของการสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งอาจจำแนกได้เป็น 3 กลุ่มหลักๆ คือ กลุ่มบุคลากรขององค์กร กลุ่มผู้ป่วยและญาติ กลุ่มชุมชน

มิติที่สาม

คือพันธกิจที่สำคัญ 3 ประการของโรงเรียนแพทย์ซึ่งเราสามารถผสมผสานการสร้างเสริมสุขภาพเข้าไปได้ ได้แก่ การบริการ (การส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟู) การจัดการเรียนการสอน และการวิจัย

จากทั้งสามมิติที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เมื่อนำมาบูรณาการด้วยกันก็จะสามารถมองเห็นภาพรวมของการสร้างเสริมสุขภาพแบบ holistic ได้

สำหรับการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพของคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย มีการดำเนินการตามมิติต่างๆ ดังนี้

มิติที่หนึ่ง กลยุทธ์การดำเนินงาน

- การสร้างความตระหนักด้านการสร้างเสริมสุขภาพ มีการจัดบรรยาย การจัดทำบทความเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพในโรงเรียนแพทย์ และการจัดมหกรรมสร้างเสริมสุขภาพ
- การปรับวิถีชีวิต มีการจัดการออกกำลังกายในรูปแบบต่างๆ เช่น แอโรบิค จีคัง โยคะ เต้นรำ การจัดร้านอาหารที่ถูกต้องโภชนาการ การจัดคลินิกอดบุหรี่ การจัดการความเครียด เป็นต้น
- การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ เน้นแนวคิดเรื่องโรงพยาบาลในสวน คือการจัดพื้นที่สีเขียวในบริเวณต่างๆ ของคณะและโรงพยาบาล การสร้างสถานที่ออกกำลังกาย มีการรื้อตึกเก่าที่ทรุดโทรมออกเพื่อออกแบบสร้างตึกใหม่ มีการจัดห้อง fitness และกีฬาในร่มให้กับนักศึกษาแพทย์ตามหอพักต่างๆ และตามหอผู้ป่วย

นอกจากนี้ยังมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ เช่น ห้องอาบน้ำ ห้องเคมีบำบัด ตู้เก็บเสื้อผ้า การเปิดร้านอาหารเพื่อสุขภาพ การนำที่เขี่ยบุหรี่ออกจากที่ทำงาน การกำหนดนโยบาย

ปลอดบุหรี่ การให้ข้อมูลย้อนกลับหลังจากการตรวจสุขภาพประจำปีของบุคลากรและมีการดำเนินการติดตามด้านผลการตรวจสุขภาพอย่างต่อเนื่อง การคัดกรองผู้เข้าทำงานใหม่ทุกคน การสร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมกัน เช่น การเก็บค่าบริการต่างๆ บ้างเล็กน้อยเพื่อกระตุ้นความรู้สึกอยากเป็นเจ้าของ เป็นต้น

สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของการทำงานสร้างเสริมสุขภาพในโรงเรียนแพทย์ คือการที่ผู้นำทุกระดับให้ความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน การสนับสนุนทรัพยากรที่เพียงพอ ซึ่งจะช่วยพัฒนาการดำเนินงานให้เป็นอย่างต่อเนื่อง

มิติที่สอง กลุ่มเป้าหมาย

แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มบุคลากร กลุ่มผู้ป่วยและญาติ และกลุ่มชุมชน

สำหรับกลุ่มบุคลากร มีการจัดอบรม การตรวจสุขภาพประจำปี การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

กลุ่มผู้ป่วยและญาติ มีการจัดโครงการต่างๆ เช่น โครงการสอนเด็กเจ็บป่วยเรื้อรัง โครงการดูแลผู้ป่วยเด็กระยะสุดท้าย เป็นต้น

ในส่วนของชุมชน มีการ identify ชุมชนที่โรงพยาบาลและคณะ รับผิดชอบ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ชุมชนตามกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์กับโรงพยาบาล เช่น บริษัทการบินไทย ทางคณะฯ ได้มีการส่งเจ้าหน้าที่ไปดูแลเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพ หรือในชุมชนที่เป็น Teaching Site สถานที่จัดการเรียนการสอนของคนๆ เช่น ชุมชนร่มเกล้า เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 ชุมชนตามสถานที่ เนื่องจากคณะเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้นทุกคณะในมหาวิทยาลัยจึงเป็นความรับผิดชอบต่อในการสร้างเสริมสุขภาพด้วยเช่นกัน

กลุ่มที่ 3 ชุมชนตามภูมิศาสตร์ คือพื้นที่ใกล้เคียง โดยมีการ identify ชุมชนบริเวณใกล้เคียงในการเข้าไปสร้างเสริมสุขภาพ

มิติที่สาม พันธกิจ

กลุ่มเป้าหมาย

เป็นสิ่งที่ทุกโรงเรียนแพทย์จะต้องมีและสามารถผสมผสานการสร้างเสริมสุขภาพเข้าไปได้

ประเด็นแรก การบริการในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยการปรับงานประจำให้เป็นงานสร้างเสริมสุขภาพด้วย activity based หรือ program based โดยอาจแบ่งคนได้เป็น 2 กลุ่มด้วยกันคือ

- ผู้มีสุขภาพดี เช่นการสอนนับลูกเดิน คลินิกฝากครรภ์ การสอนเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ คลินิกเด็กดี คลินิกเวชศาสตร์ป้องกัน ชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น

- กลุ่มผู้ป่วย เช่นการจัดค่ายเบาหวาน ค่ายหอบหืด ชมรมผู้ป่วยเบาหวาน ชมรมเพื่อนวันพุธ โรงเรียนในโรงพยาบาล การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย

ประเด็นที่สอง คือ การเรียนการสอน มีการกำหนด outcome หรือสัมฤทธิ์ผล ของบัณฑิตแพทย์ที่จบจากคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไว้อย่างชัดเจนว่าต้องมองให้ครอบคลุมเห็นภาพรวมของการสร้างเสริมสุขภาพ และได้มีการนำ outcome ดังกล่าวมากำหนดเป็นตัว content ที่จำเป็นต้องสอนให้นักนิสิตแพทย์ และเพื่อเป็นตัวกำหนด Learning Experience โดยพยายามทำแบบ Integration หลักสูตรคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงเป็นการเน้น Integration ของการสร้างเสริมสุขภาพเข้าไปในรายวิชาต่างๆ มีการประเมินผล การ supportive environment และการพัฒนาอาจารย์

ประเด็นที่สาม การวิจัย เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าโรงเรียนแพทย์ต้องแสดงให้เห็นว่าการสร้างเสริมสุขภาพที่ยั่งยืนต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของ evidence based ทางคณะ จึงมีการสนับสนุนด้านนี้ตั้งแต่ระดับนิสิตแพทย์

บัณฑิตศึกษา มีบทความวิจัยและบทความวิชาการอื่นๆ

การดำเนินงานตามที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนั้น เกิดเป็นชุดโครงการชื่อว่า “การพัฒนารูปแบบการเสริมพลังด้านการสร้างเสริมสุขภาพทั่วองค์กรแบบเบ็ดเสร็จ” โดยมีกรอบแนวคิดโครงการแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง คล้ายกับกระบวนการ PDCA (Plan-Do-Check-Act) ดังนี้

1. ส่วนการดำเนินการ
2. ส่วนการกำหนดนโยบาย
3. ส่วนการติดตามประเมินผล

ในส่วนของการดำเนินการนั้น จะเริ่มต้นจากการทบทวนองค์ความรู้ด้านการสร้างเสริมสุขภาพที่มีอยู่ แล้วนำไปกำหนดเป็นนโยบายขั้นต้น จากนั้นจะมีการประเมินด้านความต้องการของการสร้างเสริมสุขภาพ ประเมินความเสี่ยงและสถานะสุขภาพ หลังจากมีการประเมินผลขั้นต้นแล้วจึงนำผลการประเมินดังกล่าวมาปรับแต่งนโยบาย และออกแบบมาตรการสร้างเสริมสุขภาพ แล้วนำมาประเมินอีกครั้ง ซึ่งจะทำเป็นวงจร ในลักษณะนี้ไปเรื่อยๆ เพื่อแก้ไขให้เหมาะสมกับความต้องการและสถานการณ์มากที่สุด

ส่วนการจัดการข้อมูลพื้นฐานโดยการเฝ้าระวัง และติดตาม จะมีการดำเนินงานใน 3 ด้านคือ

- **ด้านสุขภาพทั่วไป** มีการตรวจสุขภาพประจำปี การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพ การประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพ โดยมีขอบเขตอยู่ในเรื่องของการสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การบริโภคอาหาร พฤติกรรมทางเพศ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคอ้วน และภาวะไขมันในเลือดสูง
- **ด้านอาชีวอนามัย** มีการประเมินสิ่งแวดล้อมการทำงาน การประเมินการสัมผัสสิ่งคุกคาม การประเมินผลกระทบสุขภาพ โดยมีขอบเขตในเรื่องของโรคติดเชื้อ เช่น วัณโรคและโรคติดต่อทางเลือด สารเคมี เช่น ยาและเวชภัณฑ์ที่มีอันตรายสูง ปัจจัยด้านกายภาพเช่น รังสี และความดังของเสียง เป็นต้น
- **ด้านสิ่งแวดล้อมองค์กร** มีการประเมินความต้องการด้านสุขภาพ และการประเมินความพึงพอใจและคุณภาพชีวิตภายในขอบเขตของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ นโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ และบริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

ชุดโครงการฯ นี้ ประกอบด้วยโครงการย่อยทั้งหมด 7 โครงการ ดังนี้

1. โครงการการประเมินความต้องการด้านการคุ้มครองและการสร้างเสริมสุขภาพของสมาชิกองค์กร
2. โครงการการศึกษาสถานะสุขภาพประจำปีของสมาชิกองค์กร
3. โครงการสำรวจพฤติกรรมและการประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพของสมาชิกองค์กร
4. โครงการการประเมินความเสี่ยงและการพัฒนาระบบการเฝ้าระวังเพื่อการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคในบุคลากรด้านการแพทย์
5. โครงการการพัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงและการเฝ้าระวังเพื่อการป้องกันการติดเชื้อทางกระแสเลือดและสิ่งคัดหลั่งที่หลีกเลี่ยงได้ในบุคลากรด้านการแพทย์
6. โครงการการพัฒนารูปแบบการเฝ้าติดตามความเสี่ยงต่อสุขภาพของบุคลากรด้านการแพทย์จากยาเวชภัณฑ์และเครื่องมือแพทย์ที่มีอันตรายสูง

7. โครงการการจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการจัดบริการด้านอาชีวอนามัยในโรงพยาบาล

โครงการที่ 1 ถึง 5 นั้นเป็นการสนับสนุนงบประมาณจากคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนโครงการที่ 6 และ 7 นั้นได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย (กสพท)

ก้าวต่อไปในอนาคต

เสริมความเข้มข้นของการบูรณาการ “ไตรภาคี” การสร้างเสริมสุขภาพในโรงเรียนแพทย์

สำหรับก้าวต่อไปในอนาคตเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพของคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลังจากที่ กสพท โอนถ่ายภารกิจมาให้ในระยะต่อไปนั้น จะเป็นการเสริมความเข้มข้นของการบูรณาการที่เรียกว่า “ไตรภาคี” ด้านการสร้างเสริมสุขภาพในโรงเรียนแพทย์เข้าไปในงานบริหารงานบริการและงานด้านการเรียนการสอน

โดยมีแนวทางการดำเนินงานคือ มีการนำ output ที่ได้ในระยะที่ 1 ซึ่งได้แก่ข้อมูลพื้นฐานด้านสุขภาพทั่วไป ข้อมูลด้านอาชีวอนามัย และข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร รวมทั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการจัดบริการด้านอาชีวอนามัยที่ได้จัดทำขึ้น นำมาจัดตั้งเป็น “ศูนย์สร้างเสริมสุขภาพ” และ “ศูนย์วิจัยสุขภาพระยะยาว” ที่เน้นกลุ่มเป้า 3 กลุ่มหลัก คือ

- บุคลากรในคณะและโรงพยาบาล
- เจ้าหน้าที่สภากาชาดไทยและโรงพยาบาล
- พนักงานของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับคณะ และโรงพยาบาล

โดยผ่านกิจกรรมทั้งด้านการเรียนการสอนและการวิจัย และนำบทเรียนที่ได้จากการให้บริการคืนสู่สังคมในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลงานวิจัย ต้นแบบการบริการ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เอกสารวิชาการ เป็นต้น

การนำเสนอโครงการสร้างเสริมสุขภาพ ของคณะทำงานสร้างเสริมสุขภาพ คณะแพทยศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดย ผศ.นพ.วิโรจน์ เจียมจรัสรังษี

1. โครงการการจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการจัดบริการด้านอาชีวอนามัยในโรงพยาบาล

ในการดูแลสุขภาพของบุคลากรในองค์กรขนาดใหญ่ นั้น จำเป็นต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลในหลายๆ ส่วนซึ่งแต่ละส่วนนั้นมักจะมีข้อมูลค่อนข้างมาก มีทั้งฐานข้อมูลด้านสุขภาพของประชากร ข้อมูลทางด้านวิชาการที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อมการทำงาน โดยจะต้องมีการนำข้อมูลเหล่านี้มาเชื่อมโยงกันเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานในสองส่วนใหญ่ ๆ คือ ด้านบุคคล และด้านสิ่งแวดล้อม

หลังจากที่มีการดำเนินงานเรียบร้อยแล้ว ต้องมีการเก็บข้อมูลเข้าในฐานข้อมูล โดยในทางปฏิบัตินั้นถ้าเราเก็บข้อมูลในรูปแบบของเอกสารที่เป็น

กระดาษจะมีความยุ่งยากมากต่อการเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ เข้าด้วยกัน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของการจัดทำฐานข้อมูลเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปขึ้นมา ในขณะนี้มีการดำเนินการแล้วเสร็จประมาณร้อยละ 90 โดยใช้ชื่อโปรแกรมว่า “SBSOCC”

วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

1. เพื่อใช้ในการบริการสุขภาพแบบรายบุคคล
2. เพื่อใช้ในการบริการสุขภาพแบบกลุ่ม
3. เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการศึกษาวิจัย

ส่วนประกอบของโปรแกรม

1. ส่วนของด้านรายบุคคล

ประกอบด้วยประวัติส่วนบุคคล ประวัติสุขภาพของบุคคลและครอบครัว และมีส่วนที่เพิ่มเข้ามาคือ ข้อมูลด้านอาชีวอนามัย ได้แก่ เรื่องสิ่งแวดล้อมการทำงาน เช่น การสัมผัสสารเคมี เป็นต้น นอกจากนี้มีเรื่องข้อมูลการตรวจสุขภาพประจำปี ประวัติการได้รับวัคซีน พฤติกรรมสุขภาพ (การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การใช้หมวกกันน็อค การใช้เข็มขัด

นิรภัย) และมีการประเมินผลโดยรวมเกี่ยวกับระดับความเสี่ยง รวมถึงความพร้อมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของแต่ละบุคคล การให้บริการทางการแพทย์ ระบบการเฝ้าระวัง (วัดโรค อุบัติเหตุจากของมีคม)

2. ข้อมูลเชิงกลุ่ม

มีข้อมูลต่างๆ ที่สามารถตรวจเช็คความผิดปกติในลักษณะต่างๆของกลุ่มได้ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการจัดระบบการดูแลสุขภาพของบุคลากรต่อไป

3. ข้อมูลด้านอาชีพอนามัย

มีข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีต่างๆ ในด้านของอันตรายต่อสุขภาพ ค่ามาตรฐานที่กำหนด ซึ่งมีรายละเอียดต่าง สามารถเปิดอ่านได้

ระบบฐานข้อมูล โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่จัดทำขึ้นหน่วยงานต่างๆ สามารถที่จะเข้าไปแก้ไขได้เพื่อให้ตรงกับโครงสร้างหน่วยงานที่แตกต่างกัน โดยจะนำโปรแกรมนี้เผยแพร่เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

2. โครงการวิจัย การใช้การสร้างเสริมสุขภาพแนวตะวันออกเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงต่อโรคหัวใจหลอดเลือดในผู้ป่วยและบุคลากรโรงเรียนแพทย์

ที่มา : เนื่องจากโรคความดันโลหิตสูงเป็นโรคที่พบได้บ่อย ประมาณร้อยละ 20-30 ในกลุ่มประชากร จากการตรวจสุขภาพประจำปีของบุคลากรพบว่า มีน้ำหนักตัวสูงกว่าปกติประมาณร้อยละ 20 ภาวะอ้วนร้อยละ 6 สูบบุหรี่ร้อยละ 47 น้ำตาลในเลือดสูงร้อยละ 5 และความดันโลหิตสูงร้อยละ 5 ในทั้งชายและหญิง และยังพบว่าบุคลากรในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์นั้นมี cholesterol และ triglyceride สูง พบปัญหาเรื่องการดื่มเหล้า การสูบบุหรี่ ปวดหลัง ภาวะเครียด เป็นต้น จึงเกิดเป็นแนวคิดที่จะช่วยลดโอกาสเสี่ยงในกลุ่มบุคลากรเหล่านี้ โดยมีการทบทวนองค์ความรู้ทั้งด้านแนวตะวันตกและแนวตะวันออก เราสรุปได้ว่าในแนวทางของตะวันตกนั้นอาจช่วยได้สูงสุดเพียงระดับของจิตใจแต่ยังไม่ครอบคลุมเรื่องจิตวิญญาณ ขณะที่แนวทางตะวันออกนั้น

สามารถครอบคลุมได้ในทุกมิติ จึงเห็นควรมี
แนวคิดแบบแนวตะวันออกมาใช้

จากผลการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยที่เป็นโรคหัวใจ โดยให้หยุดยาประมาณหนึ่งสัปดาห์ แล้วให้คนไข้ควบคุมอาหาร ออกกำลังกาย ฝึกโยคะ และจัดให้มี buddy ผลปรากฏว่า ผลด้าน functional ดีขึ้น BMI ลดลง ทำให้เห็นว่าแนวทางตะวันออกนี้น่าจะใช้ได้ผลจริง อีกตัวอย่างหนึ่งคือ ผลการศึกษาการฝึกชี่กงในกลุ่มผู้ป่วยความดันโลหิตสูงจำนวน 30 คน เป็นระยะเวลา 4 เดือน พบว่าความดันโลหิตสูงสามารถลดลงได้ และมีคนไข้ประมาณร้อยละ 40 ที่ไม่ต้องให้ยาต่อเนื่องจากความดันลดลง

จากทั้งสองกรณีศึกษาทำให้เป็นที่มาของโครงการนี้เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ดังกล่าวให้เป็นการส่งเสริมสุขภาพแนวตะวันออก โดยลดปัจจัยเสี่ยงของโรคหัวใจหลอดเลือด และศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่างเมื่อเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าโครงการว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร และมีการศึกษาเรื่องสรีรวิทยาหลังจากได้รับการฝึกชี่กงและโยคะ

ลักษณะการศึกษาจะแบ่งผู้ป่วยออกเป็น 3 กลุ่ม ทำการศึกษาด้านปัจจัยเสี่ยงรวมโดย

การให้คนไข้หยุดยาก่อน แล้วแบ่งเป็นกลุ่ม โดยกลุ่มแรกใช้วิธีการฝึกโยคะ กลุ่มที่สองใช้วิธีการฝึกชี่กง และกลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มเปรียบเทียบ หลังจากครบ 4 เดือนแล้วจะมาประเมินผลที่ได้รับว่าเป็นอย่างไร โดยโครงการนี้มีระยะเวลารวมทั้งสิ้น 2 ปี

สำหรับตัวชี้วัดของโครงการจะเป็นพฤติกรรมสุขภาพต่างๆ ทั้งปัจจัยด้านอารมณ์ ปัจจัยทางสังคม ในขณะนี้ยังอยู่ระหว่างการศึกษา แต่ผลที่ได้รับเบื้องต้นถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น Question & Answer

ศ.นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล

คณบดี คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับงานสร้างเสริมสุขภาพของคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นยังไม่ถือว่าประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่นัก เพราะยังมีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ อยู่บ้าง สิ่งหนึ่งที่เป็นจุดจุดประกายให้คณะฯ ต้องให้ความสนใจด้านการสร้างเสริมสุขภาพมากยิ่งขึ้นเนื่องจากการลาออกของบุคลากรในคณะมีอัตราสูงขึ้นเพื่อไปทำงานกับภาคเอกชน ทำให้คณะต้องพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหา เราพบว่าภาคเอกชนนั้นมีการให้ค่าตอบแทนสูงกว่าซึ่งในประเด็นนี้เราไม่สามารถแข่งขันได้ จึงต้องมองย้อนกลับไปที่ประเด็นใดบ้างที่เราทำได้ดีกว่าภาคเอกชน เราพบว่าเรื่อง Quality of Life เป็นเรื่องที่ภาคเอกชนยังให้ไม่ได้มากนัก จึงได้นำประเด็นนี้มาเป็นแนวคิดหลักและประกอบกับ financial incentive พอสมควร ทำให้เกิดโครงการสร้างเสริมสุขภาพต่างๆ ขึ้นมาเพื่อตอบสนองแนวคิดนี้ และบทเรียนที่เราได้รับคือ งานสร้างเสริมสุขภาพนั้นเราทำอะไรได้ที่ทำให้บุคลากรรู้สึกว่าได้ประโยชน์และ

พยายามสร้างแนวร่วมเพื่อแทรกซึมเข้าไปในหน่วยงาน และสิ่งที่สำคัญคือผู้บริหารระดับสูงสุดควรเข้าร่วมดำเนินการด้วย เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่ควรมองข้ามคือ กลุ่มบุคลากรอาาวุโส สามารถเข้ามาเป็นแนวร่วมที่ดีได้

Q: อยากทราบว่าทางจุฬาฯ มีปัญหาในเรื่องของสิทธิความเป็นส่วนตัวในการให้ข้อมูลต่างๆ ระหว่างการดำเนินการเก็บข้อมูลบุคลากรหรือไม่ อย่างไร

A: ศ.นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล

คณบดี คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เราให้สิทธิตรงประเด็นนี้เต็มที่ แต่เราได้มีการชี้แจงถึงเหตุผล ข้อดีข้อเสียซึ่งทำให้บุคลากรเข้าใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

Q: อยากทราบว่าหลังจากการดำเนินงานแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของ awareness มากน้อยอย่างไรในกลุ่มบุคลากร

A: ศ.นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล

คณบดี คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทางคณะฯ ยังไม่มี evidence based ที่สามารถยืนยันคำตอบในประเด็นนี้ได้อย่างชัดเจน แต่จากการสังเกตพบว่าในช่วงเริ่มต้นที่มีการจัดสถานที่ออกกำลังกายให้มันไม่ค่อยมีคนให้ความสนใจ ต้องประชาสัมพันธ์ตลอดเวลา แต่ปัจจุบันนี้พบว่าสถานที่ออกกำลังกายที่ทางคณะฯ จัดให้มันมีผู้มาใช้บริการตลอดเวลาโดยไม่ต้องประชาสัมพันธ์เหมือนช่วงแรก

Q: อยากทราบเกี่ยวกับเรื่องนโยบายว่ามีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนหรือไม่ว่าจะทำให้การสร้างเสริมสุขภาพเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมขององค์กร

A: ศ.นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล

คณบดี คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถ้าย้อนกลับไปดูเรื่อง TQA จะพบว่าเรื่องของการดูแลใส่ใจบุคลากรเป็นหมวดหนึ่งที่ถูกระบุไว้ เพราะฉะนั้นโรงเรียนแพทย์ต่างๆ ที่กำลังมุ่งสู่แนวทางของ TQA จำเป็นต้องทำในหมวดนี้ไปโดยปริยาย ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำได้ไม่ยาก เพราะเป็นส่วนที่คณะเป็นฝ่ายจัดให้ การให้ความสำคัญกับบุคลากรจะก่อให้เกิดกำลังใจในการทำงานร่วมกันในองค์กรต่อไป

Q: สำหรับองค์กรขนาดใหญ่ นั้น เข้าใจว่าน่าจะมีกลุ่มเดิมที่ทำกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพอยู่แล้ว เช่น กลุ่มที่ทำเรื่องโยคะ กลุ่มแอโรบิค เป็นต้น ซึ่งจากการนำเสนอโครงการของคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เห็นว่าจะจะเป็นลักษณะของการส่งบุคลากรไปฝึกอบรมแล้วกลับมาจัดตั้งกลุ่มใหม่ จึงอยากทราบว่าทางคณะฯ มีนโยบาย/ระบบที่สนับสนุนกลุ่มเดิมที่มีอยู่แล้วให้เข้ามาร่วมในพื้นที่ที่จัดขึ้นนี้ได้หรือไม่อย่างไร

A: ศ.นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล

คณบดี คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทางคณะฯ มีการจัดการเรื่องสถานที่และระบบงบประมาณเพื่อรองรับ โดยมีการเรียกเก็บจากคณะฯ และจากโรงพยาบาลเพื่อนำมาดำเนินการส่วนนี้ โดยให้บุคลากรเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

Q: อยากทราบถึงลักษณะกิจกรรม/โครงการเกี่ยวกับบุคลากรที่เกษียณอายุที่ทางคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดำเนินการในลักษณะใดบ้าง

A: ศ.นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล

คณบดี คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทางคณะฯ มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุขึ้น มีการจัดพื้นที่ต่างๆ ให้ ไม่ว่าจะเป็นการออกกำลังกาย กิจกรรมการดูแลเรื่องเงินรับบริจาค เป็นต้น พบว่ากลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดที่เข้าร่วมกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพต่างๆ ที่ทางคณะฯ จัดไว้ให้

Q: อยากทราบวิธีการบริหารจัดการเวลา เพื่อให้บุคลากรสามารถเข้าร่วมกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพได้ทั่วถึง

A: ศ.นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล

คณบดี คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทางคณะฯ คำนึงถึงความสะดวกสบายของบุคลากรให้มากที่สุด เช่นการออกกำลังกาย นอกจากมีห้อง fitness ให้บริการแล้ว ยังมีห้องอาบน้ำ ตูเก็บเสื้อผ้า และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้เกิดความรู้สึกว่าไม่เป็นเรื่องยุ่งยาก

Q: กลุ่มนักศึกษาแพทย์/resident ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพที่ทางคณะฯ จัดขึ้นหรือไม่ อย่างไร

A: ศ.นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล

คณบดี คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในส่วน of นักศึกษาแพทย์ เราได้จัดห้อง fitness และกีฬาในร่มไว้ในแต่ละหอพัก

ซึ่งนักศึกษาสามารถใช้ได้ตลอดเวลา แต่ในส่วน of resident ตอนนี้อาจไม่ได้จัดให้ แต่ก็สามารถมาใช้ร่วมกับบุคลากรได้ ซึ่งอยากเสนอต่อ กสพท ว่าน่าจะจัดงบประมาณส่วนหนึ่งในการสนับสนุนกิจกรรมที่จำเป็นต้อง infrastructure บ้างบางส่วน เพราะในบางคณะฯ ก็มีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ

Q: อยากขอความคิดเห็นว่ามีความจำเป็นหรือไม่ อย่างไรในการที่จะจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพภายในคณะโดยตรง

A: ศ.นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล

คณบดี คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในทัศนะ of ผม นั้นมองว่าไม่ใช่เรื่องจำเป็น เพราะการการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมานั้นต้องมีคนรับผิดชอบ ถ้าไม่มีคนรับผิดชอบหน่วยงานนี้ก็สลายตัวไป แต่ถ้าหากเราสามารถที่จะสอดแทรกกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพต่างๆ เข้าไปในงานประจำได้ ตรงนี้ จะทำให้เกิดผลสำเร็จและมีความยั่งยืนมากกว่า